

**Met kinderen, jongeren
en volwassenen zonder wettig verblijf:
werken aan een duurzaam
toekomstperspectief**

Online Studiedag 30/11

Laat Ze Leren!

Netwerk voor scholen met leerlingen zonder papieren

PROGRAMMA

Voormiddag: 'Laat kinderen en jongeren zonder wettig verblijf leren!'

9:00 uur: Onthaal en welkom door organisatoren en **Lieven Boeve**, directeur-generaal Katholiek Onderwijs Vlaanderen

9:30 uur: Kinderen zonder wettig verblijf op school – situering van het thema door **Geert Matthys**, Arteveldehogeschool Gent en lid van het netwerk

10:00 uur: Het recht op onderwijs voor kinderen zonder wettig verblijf – juridisch-administratief kader door **Julie Ryngaert**, Kinderrechtencommissariaat en lid van het netwerk

10.30 uur: Pauze **10:45 uur: Getuigenissen** (live en film)

11:00 uur: Inbreng van expertise over schoolbeleid naar deze doelgroep, begeleiding bij uitwijzing, omgaan met gespannen situaties.

12:00 uur einde

Namiddag: Opvang en begeleiding van mensen zonder wettig verblijf

14:00 uur: Verwelkoming 14:10 uur: Stand van zaken vaccinatie precare verblijvers – Hilde Geraets ORBITvzw

14:30 uur: Begeleiding is maatwerk

JRS (Jesuit Refugee Service) begeleidt via haar project Plan Together gezinnen zonder wettig verblijf op zoek naar een duurzaam toekomstperspectief. De gezinnen worden begeleid vanuit hun thuissituatie. Wat zijn obstakels? Wat lukt?

Vzw Oranjestad vangt niet-begeleide jongeren zonder papieren op die meerderjarig geworden zijn in hun zoektocht naar vaste grond onder de voeten.

Beide projecten stellen zich voor en vertellen over hun successen en tegenslagen. Hoe begeleidt je deze jongeren? Wat werkt, wat werkt niet?

Moderator: Tetty Rooze 15:30uur: pauze

15u 30- 16u30 : Het groeiproces van het pilootproject 'Opvang & Oriëntatie' Gent

Panelgesprek met **Neeke Vernailen** (kabinetsmedewerker schepen Rudy Coddens), **Stijn De Reu** (projectleider opvang en oriëntatie Stad Gent), **Dirk Bamelis** (CAW Oost-Vlaanderen), **Lisa Okladnicoff** (juriste O&O CAW Oost-Vlaanderen) en **Carla Ronkes** (Werkgroep vluchtelingen Gent).

!

papieren

<https://www.facebook.com/watch/?v=1787242078245024>

Kinderen zonder wettig verblijf op school situatieschets

Geert Matthys

Online studiedag – Werken aan duurzaam toekomstperspectief (30 november 2021)

Organisatie: ORBIT en netwerk 'Laat ze leren'

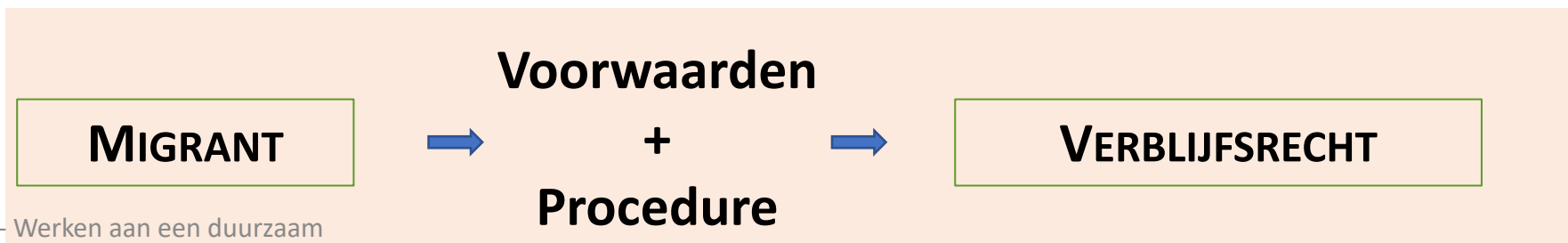
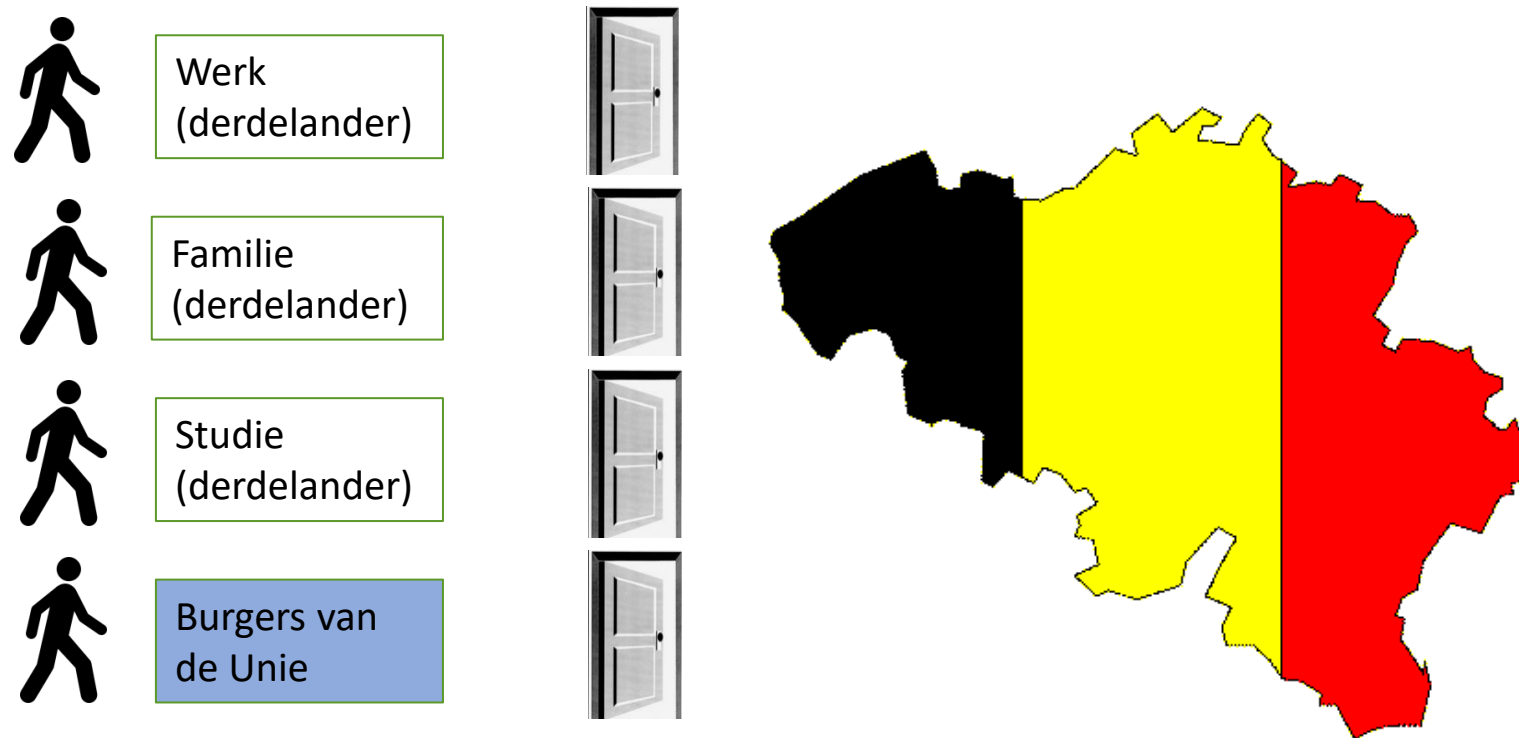

Kinderen zonder wettig verblijf – wie?

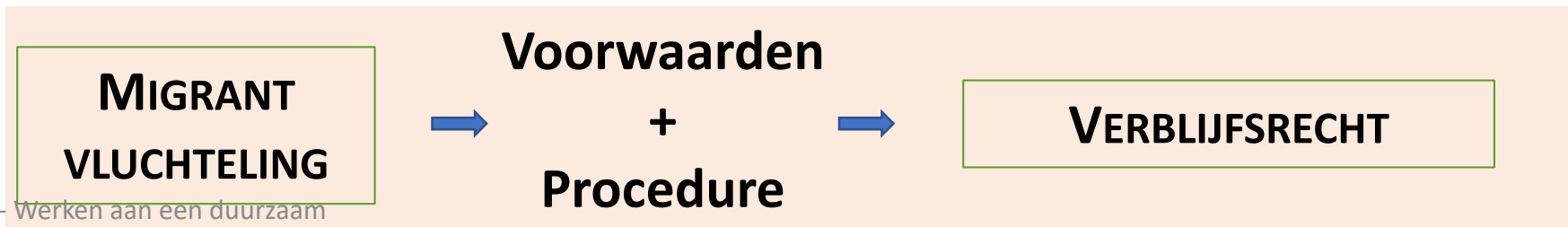
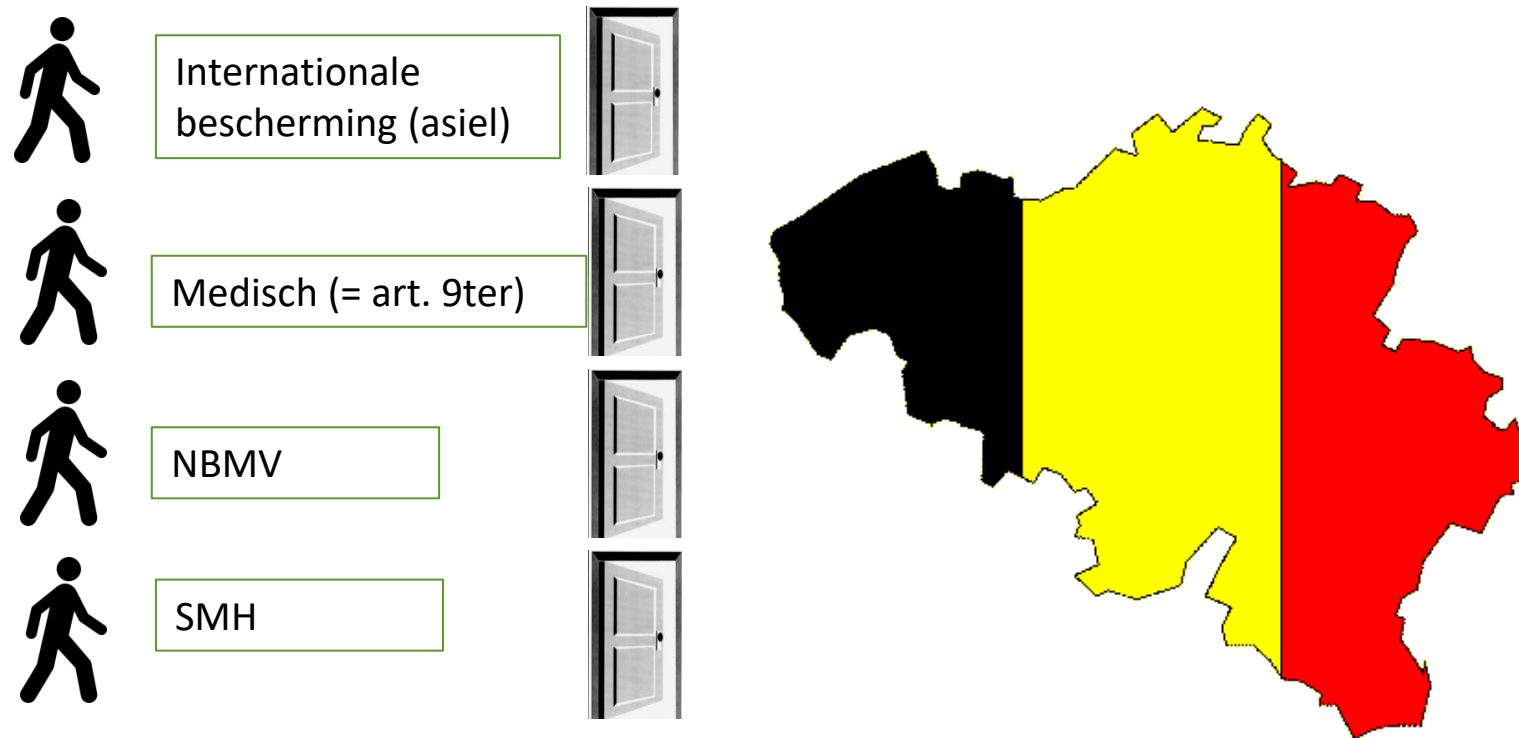
- Minderjarige die niet (langer) voldoet aan de **voorwaarden voor de toegang** tot of het **verblijf** op het grondgebied” (art.1, 3° VrW.)
- Nood aan correcte terminologie!
- Zowel derdelanders als Unieburgers
- Het gaat meestal om kinderen waarbij de **ouders** niet (langer) voldoen aan de voorwaarden voor een wettig verblijf
- Wat zijn die voorwaarden voor verblijf?
 - Klassieke **migratiestatuten** versus **beschermingsstatuten**

Klassieke migratiestatuten (= reguliere migratiekanalen)

Beschermingsstatuten (= overmacht situaties)

Uitzonderingsprocedure

Humanitaire
regularisatie (art. 9bis)

**MIGRANT
VLUCHTELING**

**Voorwaarden
+
Procedure**

VERBLIJFSRECHT

Kinderen zonder wettig verblijf - aantallen?

- Aantallen **onbekend**
 - Totaal aantal mensen zonder wettig verblijf geschat op 100 000 -180 000
 - Hoeveel daarvan minderjarig?
- **Niet altijd zichtbaar** op onze scholen
 - Niet altijd geweten omdat inschrijving gebeurde tijdens wettig verblijf
 - Gezinnen vaak heel discreet, willen niet in de kijker lopen
 - Thematiek weinig gekend: in een ver verleden wel n.a.v. uitwijzingen van gewortelde kinderen Scott Mayo, Parwais Sangari, Navid Sharifi,...
 - Ontstaan van netwerk 'Laat ze leren' (Katholiek onderwijs)
 - Netwerk van geëngageerde onderwijsactoren met partners (ORBIT vzw, Kinderrechtencommissariaat, ...)

Kinderen zonder wettig verblijf - mogen wij hen helpen?

- **Mogen wij mensen zonder wettig verblijf helpen?**

“Hij die wetens en willens een persoon die geen Unieburger is, **helpt of poogt te helpen** om het grondgebied van een lidstaat **binnen te komen** of aldaar **te verblijven** of door te reizen, hetzij in de handelingen die de binnenkomst, de doorreis of het verblijf voorbereid hebben of ze vergemakkelijkt hebben, hetzij in de feiten die ze voltooid hebben, wordt gestraft met **gevangenisstraf** van acht dagen tot een jaar en met **geldboete** van zeventienhonderd euro tot zesduizend euro, of met een van de straffen alleen.
(Art.77, lid 1, Vw.)

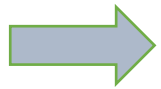
“Het eerste lid is **niet van toepassing** indien de hulp voornamelijk om **humanitaire overwegingen** verleend wordt.” (Art.77, lid 2, Vrw.)

- Vrijwilligers, leerkrachten, sociaal professionals,... plegen dus **geen strafbare feiten**

Kinderen zonder wettig verblijf – kwetsbare gezinscontext

- **Kwetsbare gezinscontext**

- Geen recht op leefloon/uitkeringen sociale zekerheid
- Geen recht op studietoelagen/gezinstoelagen
- Geen recht op sociale huisvesting
- Geen toegang tot volwassenenonderwijs, wel hoger onderwijs maar vaak niet geweten
- Mogen niet werken
- Mogen geen vrijwilligerswerk verrichten

Verhoogd risico op uitbuiting! Durven niet naar politie te gaan uit schrik voor administratieve aanhouding

- **Slechts minimale basisrechten**

- Beperkte toegang tot gezondheidszorg (KB dringende medische hulp)
- Beperkte toegang tot juridische bijstand
- Recht op onderwijs voor minderjarigen
 - Zie bijdrage J. Ryngaert, Kinderrechtencommissariaat)

De studenten van de bachelor [Sociaal werk Arteveldehogeschool](https://www.arteveldehogeschool.nl/) maakten een video waarin twee jongeren zonder wettig verblijf vertellen over hun ervaringen op school.

<https://youtu.be/Q9VfWApewJI>

Kinderen zonder papieren: regels en rechten

Netwerk 'Laat ze Teren'
30 november 2021

Overzicht

■ Wie?

■ Vragen

- Recht op onderwijs? Leerplicht?
- Recht op diploma?
- Aanwezigheid melden bij DVZ of politie?
- Verblijfsrecht via onderwijs?
- Uitgewezen worden tijdens schooljaar?
- Opgepakt op school? Aan de schoolpoort?
- Op schooluitstap?
- Op stage? Deeltijds leren/werken?
- Recht op selectieve participatietoeslag?

■ Rol van Kinderrechtencommissariaat

Over wie gaat het vandaag?

- Kinderen (en hun gezin) met een niet-Belgische nationaliteit
- Die hier al jaren wonen
- Nu **zonder** (tijdelijke) **verblijfsvergunning**
 - Procedures incl. beroep → negatief
 - Asiel, subsid. bescherming, regularisatie
 - NBMV: duurzame oplossing niet in B & 18 jr.
 - Kwijt na jaren legaal verblijf
 - Fraude, pas na jaren ontdekt
 - Wegens nooit gevraagd / gekregen
 - Illegaal binnengekomen
 - Kinderen in pleeggezin
- **Bevel om grondgebied te verlaten**

Recht op onderwijs?

Ja, recht op onderwijs geldt voor elk kind.

- grondwet artikel 24 § 3

§ 3. Ieder heeft recht op onderwijs, met eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden. De toegang tot het onderwijs is kosteloos tot het einde van de leerplicht.

Alle leerlingen die leerplichtig zijn, hebben ten laste van de gemeenschap recht op een morele of religieuze opvoeding.

- ‘Geen verblijfsvergunning’ **≠** weigeringsgrond

- Vlaamse omzendbrief GD/2003/03

Een inschrijving kan niet geweigerd worden op grond van de loutere vaststelling dat het verblijfsstatuut van de kandidaat-leerling of zijn ouders niet in orde is.

Recht op onderwijs?

■ Opmerkingen:

- 11 zonder papieren **niet** als 'vrije leerling' inschrijven (→ geen studiebekrachtiging)
 - *Subsidieerbaar/financierbaar (akkoord uit 1994)*
- Indien geen ID-doc → leerling aanwezig bij inschrijving

Art.37/13 §3

Art.37/20 §5

Art.37/55 §5

'(niet-)aanmeldende scholen' BaO **kunnen AN weigeren als**

- in VP met capaciteit ≤ 100 , aantal AN ≥ 4
- in VP met capaciteit > 100 , aantal AN ≥ 8

Op voorwaarde van (*in afspraak in LOP*)

- **garantie op plaats in andere school**

- Op redelijke afstand
- In overeenstemming met vrije keuze van ouders

Art.37/28 §1

Art.37/64 §1

'aanmeldende scholen' BaO **kunnen AN in overtal** inschrijven

Geldt de leerplicht voor hen?

■ Leerplichtwet van 29 juni 1983:

**algemene
regel**

“ § 1 Voor de minderjarige is er leerplicht gedurende de periode van 12 jaren die aanvangt met het schooljaar dat begint in het jaar waarin hij de leeftijd van 6 jaar bereikt en eindigt op het einde van het schooljaar in het jaar tijdens hetwelk hij 18 jaar wordt.”

**= uitzon-
dering**

“Voor de minderjarige van vreemde nationaliteit die immigreert samen met de personen die de ouderlijke macht uitoefenen, of hem in rechte of in feite onder hun bewaring hebben, gelden de bepalingen van dit artikel **vanaf de 60ste dag na** die waarop voornoemde personen werden **ingeschreven in het vreemdelingen-, het wacht- of in het bevolkingsregister** van de gemeente van hun verblijfplaats.”

• *Wat met 11n nooit ingeschreven in register?*

- > *Vallen terug op de algemene regel (1^e alinea)*
- > *Leerplicht geldt dus ook voor hen...*

Geldt de leerplicht voor hen?

■ Vlaamse omzendbrief GD/2003/03

‘Vanaf het moment van inschrijving moeten deze leerlingen, net zoals alle andere leerplichtige leerlingen, regelmatig aanwezig zijn. De directie moet de nodige inspanningen leveren opdat deze kinderen effectief de lessen zouden bijwonen.’

■ Controle?

- Bevoegdheid Vlaamse overheid
- Gebeurt via
 - rijksregister... → ingeschreven? (nvt vr KzP)
 - aanwezigheidsregister op school

■ Leerplichtwet => verplichtingen voor ouders

- Politierechtbank kan ouders straffen, na vervolging door parket...

Hebben ze recht op een diploma?

JA,

- indien voldaan aan overige voorwaarden
- Vlaamse omzendbrief GD/2003/03
'Aan iedere leerling - ongeacht zijn verblijfsstatuut - die op regelmatige wijze de lessen heeft gevolgd en op het einde van de studieperiode geslaagd is, moet een getuig-schrift / diploma afgeleverd worden.'
- Examencommissie Vlaamse Gemeenschap:
ook mogelijk

Moet de school hun aanwezigheid melden bij politie of DVZ?

Neen.

■ Vlaamse omzendbrief GD/2003/03

‘Er werd eveneens overeengekomen dat directies en leerkrachten de inschrijving van leerlingen zonder wettig verblijfsstatuut **niet moeten aangeven aan de vreemdelingen- of politiediensten** en dat deze diensten ze niet via de scholen zullen opsporen.’

(ingevolge akkoord van 1994 tussen Vlaamse en federale overheid)

Kunnen ze via onderwijs verblijfsrecht krijgen?

Neen,

- Vlaamse omzendbrief GD/2003/03

‘Er moet uitdrukkelijk gesteld worden dat inschrijving op een school, het schoollopen of het behalen van een getuigschrift of diploma op geen enkele wijze voor betrokkene zelf, noch voor zijn/haar familie enige garantie kan bieden en **geen rechten creëert m.b.t. de asielprocedure, het verblijfsrecht**, [...]’

- Wel opschorting van uitwijzing mogelijk tot einde schooljaar, bij wijze van gunst

- Bij eerste bevel om grondgebied te verlaten
- Indien uitgereikt na begin paasvakantie

Kunnen ze uitgewezen worden tijdens het schooljaar?

Ja,

- Behalve als gezin tijdelijke opschorting van uitwijzing kreeg van DVZ.

Dat **kan** enkel bij:

- Gezinnen met schoolgaande kinderen < 18 jr. (niet kleuters)
- Eerste bevel om grondgebied te verlaten,
- Uitgereikt na begin paasvakantie.
- Na aanvraag via fax aan DVZ 02 274 66 11
- Met attest van huidig schoolgaan

Zie [federale omzendbrief 02 januari 2016](#).

Kunnen ze op school opgepakt worden?

Neen,

■ Federale omzendbrief 02 januari 2016

- Wijzigt eerdere omzendbrief van 29/04/2003
- Concretiseert afspraken tussen Vlaamse en federale overheid uit 1994

■ Oppakken met oog op verwijdering kan **enkel voor of na de onderwijstijd**

- *‘omvat tevens stages, uitstappen en voor- en naschoolse opvang’*
- Omvat dus niet: weg naar en van school
- Maar staatssecretaris antwoordde op 31/03/’17 in Kamer (QRVA 54, 322-324):
‘Dit betekent dus onder meer dat aanhouden niet mogelijk is wanneer ze op weg zijn van en naar de school.’

Kan de politie ze opwachten & oppakken aan de schoolpoort?

De federale omzendbrief 'raadt dat af'...

■ Behalve

- bij gevaar van achterlating op school of
- als ouders ze zelf niet meer kunnen ophalen

■ En stelt dan als basisregels

- Discreet optreden (in burger, met legitimatie).
- Schooldirectie inlichten en betrekken met oog op begeleiding van kind.
- Vergezeld van familielid, en als dat niet kan,
- Met een tolk (indien nodig).
- Politie vangt gezin op in plaats die aangepast is aan behoeften van gezinnen met kinderen.

■ DVZ licht school in als leerling niet meer komt t.g.v. repatriëring.

Kunnen ze op schooluitstap naar buitenland?

Neen,

- Om naar buitenland te reizen heeft derdelander nodig:
 - ID (reispaspoort)
 - Belgisch verblijfsdocument dat kort verblijf (< 3 maand) in Schengenzone toelaat / terugkeer naar Schengenzone toelaat
 - = A/B/C/D/F/F+ kaart
 - ≠ 'oranje kaart' niet voldoende (= attest van immatriculatie: voor asielzoekers, aanvragers gezinshereniging, NBMV, ... die nog in procedure zijn, slachtoffer mensenhandel, ...)

Kunnen ze op stage?

Ja,

■ KB van 2 september 2018, art.9

- Voor verplichte stage in kader van studie geldt **vrijstelling van arbeidskaart**
 - wettig verblijf geen voorwaarde
 - geen leeftijdsbeperking
 - werkgever moet geen toelating vragen

En deeltijds leren/werken?

Ja,

- KB van 2 september 2018, art.7 en 10,1°
 - **vrijstelling van arbeidskaart**
 - **Voor 11n zonder wettig verblijf wel voorwaarden:**
 - Opleiding starten < 18 jr.
 - Vrijstelling tot einde opleiding (zelfde richting)
 - Werkgever moet geen toelating vragen

Hebben ze recht op een selectieve participatietoelage?

- = wat vroeger de ‘**schooltoelage**’ heette
 - Decreet van 27 april 2018 (Vlaamse kinderbijslag)
- **Neen, principieel geen recht**
 - Decreet van 27 april 2018
 - **Art. 24.** Een jaarlijkse selectieve participatietoelage leerling, [...] wordt toegekend aan de leerling die aan al de volgende voorwaarden voldoet:
 - 1° de leerling heeft de Belgische nationaliteit, of [...] **gemachtigd om in het Rijk te verblijven** of er zich te vestigen overeenkomstig de wet [...];
 - 2° de pedagogische voorwaarden, vermeld in [...]
 - 3° de financiële voorwaarden, vermeld in [...]
 - De Vlaamse Regering kan **algemene vrijstellingen** van het eerste lid, 1°, bepalen.
- Idem voor ‘kinderopvangtoelage’ (art. 51) en ‘kleutertoelage’ (art. 53)

Hebben ze recht op een selectieve participatietoeslag?

- Besluit Vlaamse Regering van 05/10/2018 tot vaststelling van de diverse hoedanigheden van het rechtgevend kind...

Art. 2, :

- Het recht op gezinsbijslagen van een kind dat de Belgische nationaliteit niet bezit [...] ontstaat vanaf de datum [van] de beslissing tot toekenning van het verblijfsrecht [...].
- In afwijking van het eerste lid [...], voor het kind dat vluchteling is in de zin van de voormelde wet, vanaf de datum van de aanvraag van de vluchtelingenstatus.
- [...]
- **De minister bepaalt wat met de voorwaarde van toegelaten of gemachtigd verblijf gelijkgesteld wordt.**

Roel van het Kinderrechtencommissariaat

■ Klachtenlijn

- Voor ind. klachten schending kinderrechten (<18)
- Medewerker asiel & migr.: Michael Bouchez
- 0800/20 808
- Op vraag/met toestemming van betrokkene(n) nemen wij contact op met advocaat, betrokken diensten, ...

■ Beleidsadvieswerk

- Ind. klachten → structurele beleidsbeïnvloeding
- Knelpuntennota's, adviezen, jaarverslag
 - soms toelichting in hoorzitting in parlement
- Voor asiel & migr.: i.s.m. DGDE & Fed. Ombudsman
- Medewerker: Julie.Ryngaert@vlaamsparlement.be

Platformtekst 2016

■ Uitgangsprincipes

- Gedifferentieerd beeld en beleid
- Belang van het kind / jongere centraal
- 'Eenheid van gezin' als kinderrecht
- Consequenties onderbouwd inschatten

■ Voorstellen

- Recent toegekomen → humaan terugkeerbeleid
 - O.m. versoepeling regeling rond schooljaar uitdoen
- Al langer hier → onderwijstraject afwerken
 - Gedifferentieerd + humaan terugkeerbeleid
- Stevig geworteld → permanent verblijf
- Beschermingsmaatregel → tijdelijk verblijf

- <https://www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/platformtekst.pdf>

Ani Manukyan wil haar verhaal brengen.

WEST
petrus & paulus ●●●

Wat kan ons netwerk voor jou betekenen?

Over schoolbeleid, begeleiding bij uitwijzing of gespannen situaties, nuttige documenten, ...

Een schoolbeleid

naar leerlingen zonder wettig verblijf

Waarom een schoolbeleid?

- Je wil leerlingen zonder wettig verblijf goed onderwijs aanbieden. Dat is de basisopdracht naar elke leerplichtleerling
- Deze leerlingen hebben een bijzondere rechts- en levenscontext
- In elk geval gaat het om leerlingen die (zeer) tijdelijk in de school zouden kunnen zijn
- Als er een bevel is om het grondgebied te verlaten, dan hangt er altijd spanning in de lucht
 - bij de ouders/familieleden
 - bij de leerlingen op je schoolbanken
- Soms slaat de spanning over naar een **cruciaal moment van beslissing** of naar een **crisis als er effectief sprake is van actieve uitwijzing**

Waarom een schoolbeleid?

- **Een cruciaal moment** = als ouders/leerlingen uiting geven van de uitzichtloosheid van de situatie
 - een school kan een rol spelen om het gezin te stimuleren een duurzaam toekomstperspectief uit te werken
 - best in samenspel met sociale organisaties en andere sleutelfiguren die in de omgeving van het gezin een rol spelen (deze namiddag meer daarover)
- **Een crisismoment** = als effectieve uitwijzing dreigt/als leerlingen niet meer komen opdagen
 - Een school kan dan een rol spelen om dat signaal te delen met de zorgende omgeving van het gezin
 - Een school volgt dan een intern afgesproken scenario om minstens te vermijden overrijverige politiediensten de leerlingen oppakken binnen en rond de schoolmuren.

Welk schoolbeleid is nodig?

- één personeelslid/bestuurslid van de scholengemeenschap is **aanspreekpersoon** over leerlingen zonder wettig verblijf en heeft een minimale basiskennis
- een **basisfiche** van elke leerling zonder wettig verblijf, onder embargo op het secretariaat, helpt
- Indien schoolpersoneel – ook de aanspreekpersoon – voor vragen komt te staan waarvoor **advies** moet ingewonnen worden, dan kan dat langs het netwerk ‘Laat ze Leren’
- Er is best een **afspraken over interne en externe communicatie**. Zeker op crisismoment zijn rust en ratio goede uitgangspunten.
- En blijft er attent voor dat het **gezin altijd de hoofdactor** is in het hele verhaal. Ook in eventuele extra acties.

[To Play Alone - Children's views on forced returns - YouTube](#)

[\(1\) Laat ze Leren - Netwerk voor scholen met kinderen zonder papieren | Facebook](#)